

[Transcript] DS Vandaag / Kijkt chemiereus 3M aan tegen honderden veroordelingen?

Dit is Vandaag, de dagelijkse podcast van De Standaard.
Ik ben Alexander Lippenveld.
Voor we aan de podcast beginnen nog even dit.
De Standaard heeft namelijk een gloednieuwe news app.
Wil je nog meer verhalen achter de feiten,
betrouwbare informatie maar ook inspiratie voor het leven,
dan kan je in die nieuwe app terecht.
Nu nog sneller, schooner en scherper, maar nog altijd even betrouwbaar.
Download nu DS-news in jouw appstool.
Een miljardendos hier, zo noemt advocaat Geert Lenses de strijd tegen chimiereus 3M.
Vorige week kreeg een eerste buurtbewoner van de fabriek in Zwijndrecht
een voorlopige schadevergoeding van 2000 euro vanwege buuren hinderdor 3M.
Mogelijk volgen er nu nog honderden andere rechtszaken.
Zullen die allemaal tot veroordelingen leiden?
Zal 3M effectief moeten dokken?
En wat wil de Vlaamse overheid net nu bereiken
met een nieuw gezondheidsonderzoek naar PFAS?
Hoi, ik ben Rob Balot van de Taaf Law Firm in Cincinnati, Ohio in de U.S.
Ik heb over de laatste 24 jaren gespeeld
om wat ik kan helpen te brengen
om de verhaal uit de wereld
van het vaste publieke helftraad
door PFAS chemische contaminatie,
het air, het water, het soil, het huw en het bloed.
En ik heb gezien
dat de schadevergoeding in de U.S.
En ik heb gezien
dat de verhaal in België ontvangt
als de testen begonnen zijn.
En mensen beginnen te realiseren
dat dit een probleem is,
dat is een wereldwijd probleem
dat niet alleen in de U.S. is
dat deze chemische verhaal ervaring is.
Maar één ding dat ik denk dat we ontdekend hebben
is dat mensen opstand,
opstukken,
dat het een verschil maakt.
Het kan werken.
Laten kan veranderen.
Regulaties kan veranderen.
Corporate behaviour kan veranderen.
En het is belangrijk
dat de mensen die dit probleem hebben

veranderen.
We horen hem hier in een filmpje
dat hij deze week heeft bezorgd
aan Geert Lensens,
een buisadvocaat die er in geslaagd is
om 3M voor de eerste keer
in ons land.
En volgens hem zelf,
het is moeilijk na te gaan de eerste keer wereldwijd,
veroordeeld heeft gekregen
wegens Burenhinder.
Eerst nog even over die Rob Billet.
In het milieurecht
heeft hij wel een naam als een klok.
Er is zelfs een film gemaakt,
over zijn verhaal.
Klopt, naar aanleiding van die film
die in 2019 is verschenen.
Dark Waters.
Waarin hij wordt vertolkeerd door Rob Billet
door Mark Ruffalo.
Toch niet de minste.
Rob Billet ook nog het Europees Parlement
komen toespreken.
Een vol Europees Parlement
om maar te zeggen dat hij een man
is die veel in beweging heeft gezet
en naar wie wel geluisterd wordt.
We herinneren ons eens even waarover gaat dat verhaal.
Het verhaal van Rob Billet
en de PFAS begonnen.
Hij was toen advocaat
bij een gereputeerd advocaatekantoor
in Cincinnati, West Virginia.
En hij werd benaderd
door een boer.
Die man klagde dat zijn koeien
ziek werden en sterven zelfs.
En hij verdacht
Dupont ervan.
En hij heeft in West Virginia
die fabriek, het water
waarvan die koeien dronken.
Vergeefde, verontreinigde

met chemisch afval.
Dat zijn de Dark Waters
fabriek.
Billet was op dat moment een advocaat
die grote chemiebedrijven zelf verdedigde.
Dus hij vond het een beetje vreemd
dat die boer bij hem kwam aanklop.
Maar hij is daar dan zich in gaan verdiepen.
Billet heeft het bedrijf voor de rechter gedaagd
en heeft dan
een enorme lading kartonne dosen
met 110.000 bladzijde aan documenten
uiteindelijk vrij gekregen.
Waarin bijna letterlijk stond
10 jaar geleden
waarin alles wat hij ontdekte
al stond, namelijk
dieren kunnen sterven
als ze van die stof drinken.
Uiteindelijk is die
PFOA via die stort plaatsen
van Dupont ook in het grondwater gesijpeld
en zo is hij in het drinkwater terechtgekomen
van wel 100.000 mensen.
En uiteindelijk
is er dan een zakenstart met 3.500 slachtoffers
en heeft Dupont
670 miljoen dollar
moeten betalen aan documenten.
Niet min. En is Geert Lenzes
die zich nu de belangen van
de omwonenden van de 3Mfabriek
in Zwijndrecht, is dat nu dan
de Vlaamse Rob Billet of...
Dat zou ik voorlopig niet zeggen.
Dat zal nog moeten blijken in de toekomst.
Misschien voorlopig heeft hij één veroordeling
van 2.000 euro.
Dat is nog geen 670 miljoen.
Maar wie weet,
want ze hebben inderdaad wel contact gehad
met elkaar ook Lenzes en Billet
en daarmee is vorige week
inderdaad de eerste veroordeling

ook in ons land gevallen.

Ja, vertel eens, waar ging dat juist over?

Het begon bij Kurt Verstraat,

een man die op 1 kilometer

van de 3Mfabriek in Zwijndrecht woont

die daar in 2001 is komen wonen.

Zij hij zelf had uit de idee

dat we hier zonder pesticide

en hier kunnen we gezond eten.

En toen kwam natuurlijk die PFOS.

Dat was heel bitter, zei hij.

In de zomer van 2021 heeft hij zich

samen met zijn vrouw laten testen

bij een van de eerste bloedonderzoeken

die hier hebben plaatsgevonden

en heb leek ontzettend hoge waarden

van PFOS in zijn bloed

te hebben, het Europese norm

waaronder het veilig is, staat vandaag

op 6,9 microgramm PFOS per liter bloed.

En Kurt Verstraat staat boven de duizend.

En zijn kinderen ook op

600, 300, dat soort

gigantische cijfers.

En ze zijn dan vorig jaar inderdaad

naar de Vrijderrechter gestapt

van opvallende keuze.

En ze zijn de procedure wegen eens

Burenhinder gestart

samen met Geert Lensens.

En waarom dan voor Burenhinder

naar de Vrijderrechter

kan je het niet hoger op?

Wel, voorlopig niet.

De reden daarvoor is dat het

onderzoek naar 3M, voorlopig

is er niet

bewezen dat 3M strafbare feiten heeft begaan

waardoor inderdaad een zaak bij de

correctionele rechtbank of zo

vandaag nog niet aan de orde is.

Maar inderdaad, ze hebben geoordeeld

wij willen graag vandaag al

erkenning en iets krijgen voor

het leed dat ons wordt aangedaan.
Het feit dat binnenkort ook onze hele tuin wordt omgegraven
enzo. En het is dan
inderdaad een juridische strategie geweest
denk je dat we wel kunnen zeggen
dat we een grote start in het begin
deden veel mensen dat we wat lagerig over zijn
op Urenhinder tegen zo'n gigantische multinational
maar kijk, ze hebben wel gewonnen.
Ja, we luisteren even naar
wat hun advocaat Geert Lensens daarover
zelf zei tegen de VRT
vlak na de uitspraak van de Vrijderrechter.
We hebben nu de eerste stap gezet
het kleine voorschot
De tweede stap zal waarschijnlijk zijn
een groter voorschot
en uiteindelijk zal de afrekening dan komen
maar wat die zal zijn, dat weten we niet
als je het op schaal bekijkt dat we het te maken hebben
met een miljardheid of zoveel is duidelijk.
Het is in primeurs voor België
maar ook Europees, het is de eerste
maal dat 3M groot deelt
in Europa. Ik denk dat er nog heel veel
procedures zullen volgen. En ik denk dat de groot industrie
zich misschien vandaag wel zorgen gaat maken
omdat er in België heel veel woonkenners zijn
die heel dichtbij de groot industrie
gevestigd zijn. De tijd is voorbij
dat de groot industrie kan zeggen
kijk, we hebben een vergunning en dat zit
voor de rest moeten we ons niks aantrekken. Hier is duidelijk
geblegen dat er een abnormale hinder is
en dat er compensatie moet gebeuren.
Jeff Geert Lensens
liet de tunnel uitschijnen in dat fragment
vlak na de uitspraak
dat er nog meer procedures zouden volgen
is dat nu wat hij wil, meer
buurbewoners overhalen om naar
de vrederechter dan te stappen?
Dat is al sinds de bedoeling
van een collectief

een burgercollectief dat Kurt Verstraat
en Geert Lenzens samen uit de grond
hebben gestampt dat zichzelf Darkwater
3M noemt, ook een verwijzing
naar de film en naar de zaak
in de Verenigde Staten.
Ze hebben een persconferentie gehouden
waarbij mensen, iedereen eigenlijk
die in een straal van 15 km
rond de fabriek woont
hebben opgeroepen om zich te melden
om te bekijken inderdaad wat de mogelijkheden zijn
voor al die mensen een zaak te starten.
Er zouden vandaag al 400al mensen
zich bij hen hebben aangediend
dus potentieel komen daar nog wel
heel wat rechtzaken uit naar voren.
Dat is wel een erg grote straal
in 15 km. Ik woon eens in de klas
ik denk dat het er misschien wel binnen vallen
Dat is inderdaad
een heel grote straal. De reden daarvoor
is dat het ook de straal die de Vlaamse overheid
een tijdlang hanteerd heeft
om nog regret maatregelen
zoals dat dan heet op te leggen.
Dus de Vlaamse overheid heeft op basis van de metingen
ook door dag en schapszorg en gezondheid
beslist. Binnen die 15 km
inderdaad
zijn er risico's
voor bepaalde omgroenten uit eigen tuin
te eten om eieren te eten.
Hoe kleiner natuurlijk
maar het is dus een grens die door de Vlaamse overheid
is vastgelegd wat die advocaaten
natuurlijk ook aan een sterke basis geeft
om te zeggen kijk die 15 km
daar gaan we ons op baseer
Natuurlijk zal het eigenlijk nog moeten blijken
omdat de overburenhinder gaat
hoe ver rechters willen meegaan
in wat is burenhinder
Het gezin van Kurt Verstraat woont op 1 km

van Riem eigenlijk om overburenhinder te spreken
is de overheid ver

Ja

Hoe ver gaan rechters daarin meegaan

Beluisteren

ook nog eens wat Kurt Verstraat daarover zijn

Hij is dus een man die die

rechtszaak won en een schadevergoeding kreeg

en zit ook achter dat burgercollectief Darkwater

3M

De bedoeling is eigenlijk zoveel mogelijk

mensen te verzamelen gebaseerd op de pilootzaak

en met een maalsaction te starten

daar zijn ondertussen al 150 gezinnen

geregistreerd

dat is eigenlijk nu met een bonersverhadering

een infoverhadering op 8 juni

in Zwijndrecht

nog een verdere toelichting geven

in aanwezigheid van de advocaaten

de bedoeling is de groep zo groot mogelijk te maken

en daar eigenlijk

de kracht en de macht uit te putten

om met 3M dan mogelijk rond het af te gaan

Ja, want dat kan ook uitmonden

in een soort van bemiddeling eigenlijk

Dat kan ook uitmonden in bemiddeling

als 3M daar veropen staat

als 3M daar niet veropen staat

op de weg van de rechtbank

zoals wij die gevoerd hebben

dat maakt het natuurlijk complexer

maar het is niet onmogelijk

Jeff, versraten noemt het

een maalsaction

wat wil dat concreet zeggen?

Wel, Robillet in vreemde state

heeft altijd clause actions gestart

tegen Dupont tegen 3M

dat is een groepsvordering

waarin een heel grote groep mensen

in één rechtszaak naar de rechter stapt

dat systeem is niet mogelijk in België

iedereen die een zaak wil starten

dat zelf en individueel moeten doen
maar dus Lensens wil
een soort instapklaar model
opzetten, zegt hij zelf
zodat die mensen wel heel gemakkelijk
en heel snel
die rechtszaak kunnen starten
maar het zal dus wel allemaal individuele rechtszaken zijn
en niet één rechtszaak met honderden mensen in
Ja, oké
En moet je dan kunnen aantonen
dat je bijvoorbeeld verhoogde bloedwaarden hebt
om daar aan deel te nemen of?
Dat hij door 3M en die PFOS
nadeel hinder geeft
ondervonden
kan natuurlijk een rechtszaak starten
het zal dan aan de rechters moeten zijn
om te beoordelen
of iemand al dan niet
recht heeft op een schadevergoeding
en daar zal natuurlijk
zwart op wit bewijs
er zit PFOS in mijn bloed
zal natuurlijk een heel sterke argument zijn
om die rechter te overtuigen
Net deze week starten
de Vlaamse overheid ook een nieuw
gezondheidsonderzoek naar die PFOS
waarden in het bloed
Is dat toevallig
dat het net samen valt of?
Dat is wel toevallig
het is ook niet eerst naar zijn al bloed
onderzoeken geweest in het verleden
bij inwoners van Zwijndrecht
maar vooral bij mensen uit
de directe omgeving van die fabriek
recent waren nog resultaten van
een onderzoek bij jongeren
waaruit bleek dat 3 of 4 jongeren in Zwijndrecht
te veel PFOS in het bloed heeft
nu inderdaad
Vlaamse overheid breidt dat stelselmatig uit

nu gaan we kijken
naar een 5 kilometer rond de fabriek
waardoor inderdaad 75.000 mensen
zich gratis kunnen laten testen
9.000 mensen hebben zich ook al ingeschreven
dus er is veel interesse
de bedoeling is om natuurlijk
mensen zelf te kunnen laten weten
hoeveel PFOS in het bloed hebben
maar ook om daar wetenschappelijke inzichten uit te kunnen
trekken met zo'n grote steakproof
dat gaat natuurlijk zeker op termijn
interessante inzichten
kunnen aanleveren over
wat is nu de impact van PFOS
op de gezondheid
want dat blijft natuurlijk
heel concreet
allemaal nog een beetje vaag
straks kijken we naar
hoeveel 3M dit zou kunnen kosten
maar eerst gaan we even uit voor reclame
podcast de zuivele waarheid
heeft zuivel een plek
in een gezond voedingspatroon
ik kies je dan best vol half vol of maker
ik ben Hithi Halsmorthel
en ik maakte een podcast over zuivel
en de link met onze gezondheid
is nu op Spotify
Aankurs Verstraten heeft toegekend
maar dat gaat vooral over
de overlast van het feit dat hun tuin
moet worden afgegraven en dat ze geen groente meer
kunnen kweken, ze hebben schouw dat zelf
als een voorschot, want de rechter heeft
ook vastgelegd dat als er in de toekomst
kosten opduiken die aan PFOS gelinkt
kunnen worden
dat die ook op 3M verhaald kunnen worden
dus als nu straks
honderden, duizenden mensen
kanker krijgen of
ziek worden, ziektes krijgen

een commuunsysteem en er kan
aangetoond worden, dat zal niet zo evident zijn
maar er kan aangetoond worden
dat die aan die PFOS te linken zijn
dan kan die factuur natuurlijk
heel snel gaan oplopen
als dat allemaal op 3M verhaald wordt
inschatting is wel
dat bedrag uiteindelijk via die procedures
bij de vrederechter al bijal nog zal meevallen
maar als straks het strafonderzoek
door het parquet is afgerond
en het blijkt dat 3M ook strafbare feiten
zou hebben begaan
dan kan het plots wel over veel hoger bedrag beginnen gaan
ja, hoe heeft 3M eigenlijk
reageerd op die uitspraak?
voorlopig heel weinig, dat is een beetje
hun handelsmerk, ze reageren zeer weinig
ze zijn zich nog aan het beraden of ze in
beroep gaan, want dat kan nog altijd
ja, goed, maar het is niet de eerste
keer dat ze moeten betalen
nee, klopt, vorig jaar
heb ze ook al een akkoord gesloten
met de Vlaamse overheid, waarbij ze
571 miljoen zullen betalen
om de Oosterweelwerf
te saneren en om binnenkort ook te duinen
van al die mensen in Zwijndrecht
om de PFAS eruit te gaan halen
hoe zitten nu met die Oosterweelwerken
die lagen een tijdje stil, na een actie van
omwonenden, hoe gaan die nu gewoon
verder of niet?
dat klopt, de Raad van Staten heeft die werken
2 keer laten stil leggen, na dat
buurbewoners een zaak hadden aangespannen
omdat ze bang waren dat die PFAS zich zouden
verspreiden via de grond, die daar werd afgegraven
daardoor hebben die werkenvertraging
opgelopen, extra kosten ook
eind vorig jaar zijn ze opnieuw begonnen
en op dit moment lopen die terug

maar ook de komende jaren
zal die impact zich natuurlijk wel blijven laten voelen
want ze gaan heel die werk, heel die rechter
over, wel nog moeten saneren
met geld van 3M
maar dat zal allemaal moeten gebeuren
dus dat gaat tijd kosten
tot slot chef wordt er ergens niet
de soort van doos van Pandora
geopend door deze zaak
PFAS en PFAS zitten
overal, ik woon bijvoorbeeld in de straat
van de brandwerk, ik mag
ook geen groenten kweken door de aanwezigheid
van PFAS in de bodem
ja, dit kan wel heel ver
leiden he, ja dat klopt he
PFAS zit in alle rivieren
in Vlaanderen is al aangetoond
inderdaad brandwerkkazernes zijn ook heel vervuild
met PFAS omdat dat in het blus schuim zat
dus dat is lang niet allemaal
rechtstreeks terug te leiden tot 3M
dat klopt, anderzijds
mensen die in de buurt van een brandwerkkazerne
wonen zoals jij, zullen nooit
de waardes in hun bloed hebben die iemand
als Kurt Verstraat in zijn bloed heeft
dus wat daar rond 3M gebeurd is
de waardes die daar gemeten worden
dat is toch niet te vergelijken met
de aanwezigheid van PFAS in brandwerk terreinen
in rivieren
dus mogen daar wat daar rond 3M gebeurd
dus zeker niet minimaliseren
goed, chef Pappelmonnen, dankjewel
graag gedaan
dit was vandaag de dagelijkse podcast
van de standaard, bedankt voor het luisteren
volg ons op Spotify, Apple podcast
of eender welk ander podcastplatform
in onze gratis FDS podcast
kan je niet alleen ons werk beluisteren
maar ook de beste podcasttips

[Transcript] DS Vandaag / Kijkt chemiereus 3M aan tegen honderden veroordelingen?

terugvinden

alle credits van de podcast die je net hoorde
vind je op standaard.be, schuilenustree podcast

reageren kan via podcast

adstandaard.be

morgen zijn we opnieuw

www.standaard.be